

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

07.10.2024. – 11.10.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 14.10.2024. godine

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

07.10.2024. – 11.10.2024.

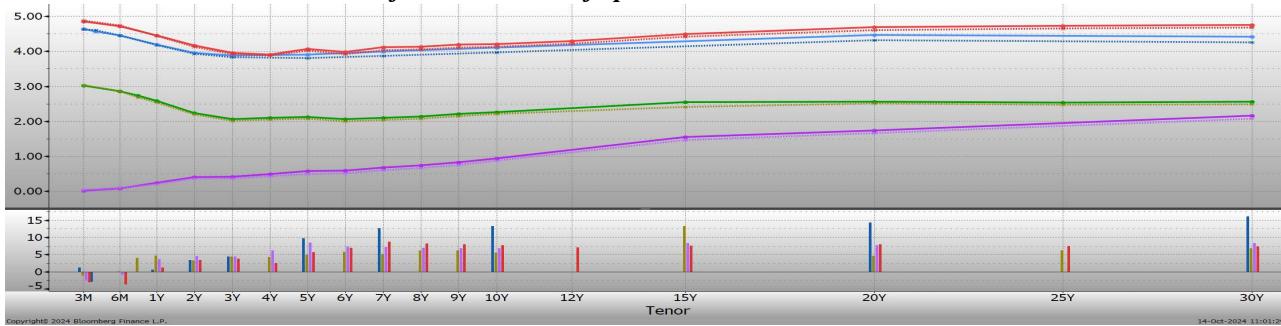
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obaveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan									
	4.10.24	-	11.10.24	4.10.24	-	11.10.24	4.10.24	-	11.10.24							
2 godine	2,20	-	2,24	↗	3,92	-	3,96	↗	4,14	-	4,17	↗	0,37	-	0,42	↗
5 godina	2,07	-	2,12	↗	3,80	-	3,90	↗	4,02	-	4,07	↗	0,50	-	0,58	↗
10 godina	2,21	-	2,27	↗	3,97	-	4,10	↗	4,13	-	4,21	↗	0,89	-	0,95	↗

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi			
	4.10.24	-	11.10.24	
3 mjeseca	3,055	-	3,048	↘
6 mjeseci	2,856	-	2,857	↗
1 godina	2,552	-	2,607	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obaveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zeleni), SAD (plavi), Velike Britanije (crveni) i Japana (ljubičasta) za period od 3 mjeseca do 30 godina na dane 11.10.2024. godine (pune linije) i 04.10.2024. godine (ispredidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Prinosi obaveznica eurozone su zabilježili određeni rast tokom protekle sedmice, uprkos približavanju datumu održavanja sjednice ECB (17. oktobar). Prinosi obaveznica većine članica eurozone su povećani između 3 i 6 baznih poena. Na ovakva kretanja najveći uticaj su imale vijesti sa tržišta SAD (podaci sa tržišta rada i inflacija), što je uticalo na pad očekivanja većih smanjenja referentne kamatne stope Feda. Objavljeni zapisnik sa septembarske sjednice ECB je pokazao da su članovi UV bili zadovoljni padom inflacije, ali da su pozvali na postepeno ublažavanje monetarne politike uslijed pritiska na domaće cijene. Također, naglasili su održavanje fleksibilnosti tempa smanjenja kamatnih stopa zbog i dalje prisutne zabrinutosti oko inflacije i ekonomskih rizika. Nakon smanjenja u septembru, ECB je otvorena za još jedno smanjenje kamatnih stopa ovog mjeseca jer mnogi članovi to podržavaju. Glavna debata o kretanju kamatnih stopa se očekuje u decembru. Dodatno smanjenje kamatnih stopa je vjerovatno ako se u obzir uzmu slab ekonomski rast i ublažavanje pritisaka na plate. Učesnici tržišta novca sa vjerovatnoćom od oko 95% očekuju smanjenje kamatnih stopa za 25 baznih poena na sjednici 17. oktobra. Nekoliko članova UV ECB je tokom prošle sedmice izjavama nagovijestilo da postoji velika vjerovatnoća da na oktobarskoj sjednici dođe do još jednog smanjenja kamatnih stopa, posebno nakon podataka koji ukazuju na slabiji ekonomski rast, te na nastavak pada inflacije. Nešto oprezniji bio je član UV Holzmann koji je izjavio da ECB ne smije proglašiti preoranu pobjedu nad inflacijom, jer su temeljni cjenovni pritisci i dalje previsoki.

Francuska je objavila budžet koji ima za cilj da ispunji 60,6 milijardi EUR smanjenja potrošnje i povećanja poreza. Kako bi se ovaj budžet finansirao zemlja će emitovati rekordnih 300 milijardi EUR u obaveznicama. Viši porezi bi mogli uticati na to da dođe do iseljavanja iz Francuske, odnosno obeshrabrenja novih nastanjuvanja. Već

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

sutradan, **Agencija za dodjelu kreditnog rejtinga Fitch smanjila je izglede rejtinga Francuske (AA-) na "negativan"**. Fitch očekuje da će dug Francuske rasti ka 118,5% BDP-a do 2028. godine.

Ministar finansija Njemačke Lindner je izjavio da, iako ekonomski model Njemačke nije uništen, izgubio je na konkurentnosti tokom posljednje decenije. Vlada Njemačke je, kao što je bilo i najavljenno, revidovala prognoze BDP-a za ovu godinu na -0,2% (ranije očekivano +0,3%). U godini ranije BDP Njemačke je zabilježio kontrakciju od 0,3%, što je prvi put od ujedinjenja Njemačke 1990. godine da je BDP zabilježio pad dvije godine zaredom. Postepeni oporavak BDP-a se očekuje u naredne dvije godine (1,1% i 1,6%).

Centralna banka Italije očekuje ekonomski rast zemlje od 0,8% u ovoj godini, te 0,9% u narednoj. Ove prognoze su slabije od prognoza Vlade prema kojima se očekuje ekonomski rast od 1,0% i 1,2%, respektivno. Za inflaciju u Italiji se očekuje da će iznositi 1,1% u ovoj i 1,6% u 2025. godini.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. Br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Sentix indeks povjerenja investitora – EZ	OKT	-15,4	-13,8
2.	Preradivačka proizvodnja – Holandija (G/G)	AUG	-	-0,5%
3.	Industrijske prodaje – Holandija (G/G)	AUG	-	-4,0%
4.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	AUG	-	2,6%
5.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	AUG	-3,1%	-3,2%
6.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	AUG	-	-2,5%
7.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	AUG	-	12,0%
8.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	AUG	-3,8%	-2,7%
9.	Fabričke porudžbine – Njemačka (G/G)	AUG	-1,6%	-3,9%
10.	Trgovinski bilans – Njemačka (u milijardama EUR)	AUG	18,5	22,5
11.	Trgovinski bilans – Francuska (u milijardama EUR)	AUG	-	-7,37
12.	Bilans tekućeg računa – Francuska (u milijardama EUR)	AUG	-	-0,6
13.	Bilans tekućeg računa – Njemačka (u milijardama EUR)	AUG	-	14,4
14.	Stopa inflacije – Njemačka (final.)	SEP	1,8%	1,8%
15.	Stopa inflacije – Holandija (final.)	SEP	3,3%	3,3%
16.	Stopa inflacije – Irska (final.)	SEP	0,2%	0,0%
17.	Maloprodaja – EZ (G/G)	AUG	1,0%	0,8%
18.	Maloprodaja – Njemačka (G/G)	AUG	-	2,4%
19.	Potrošnja stanovništva – Holandija (G/G)	AUG	-	0,7%
				0,8%

SAD

Fokus tržišnih učesnika protekle sedmice je bio na objavljuvanju podataka o potrošačkim i proizvođačkim cijenama u SAD, koji su bili iznad očekivanja, što se odrazilo na rast prinosa američkih državnih obaveznica na sedmičnom nivou duž cijele krive.

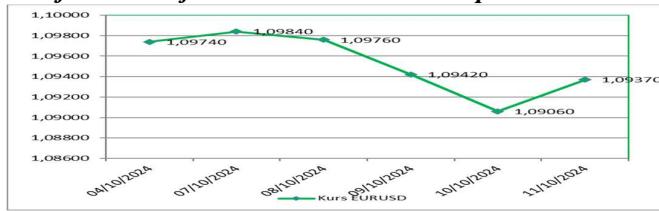
Protekle sedmice je objavljen zapisnik sa septembarske sjednice FOMC-a u kojem je navedeno da su zvaničnici Feda bili podijeljeni po pitanju iznosa smanjenja referentne kamatne stope. Pojedini zvaničnici su glasali za smanjenje od 50 baznih poena, dok su neki zagovarali blaže smanjenje, od 25 baznih poena. Uprkos diskusiji, u zapisniku se navodi da je "znatna većina" zvaničnika podržala "veliki potez", odnosno smanjenje za 50 baznih poena, što je odlučujući potez da zaštite ekonomsku ekspanziju dok tvrdoglavla inflacija popušta, a rizici vezani za tržište rada rastu. Zvaničnici Feda su bili prilično aktivni po pitanju izjava i komentara vezano za naredne poteze Feda iz oblasti monetarne politike. Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je izjavio da je spremjan glasati za zadržavanje referentne kamatne stope na novembarskoj sjednici, dok su njegove kolege iz Čikaga, Njujorka i Ričmonda (Goolsbee, Williams i Barkin) zanemarili podatke o inflaciji koji su viši u odnosu na očekivanja, sugerujući da bi Fed mogao nastaviti sa stimulativnom monetarnom politikom. Predsjednica Feda iz San Francisca Daly je izjavila da očekuje da će Fed nastaviti smanjivati kamatne stope ove godine u nastojanju da zaštiti tržište rada. Kashkari iz Minneapolisa je ponovio da je podržao odluku o smanjenju kamatnih stopa za 50 baznih poena na sastanku centralne banke u septembru.

Istakao je kako je odluku podržao, s obzirom na to da je napravljen značajan pomak u pogledu inflacije, a tržište rada pokazuje signale slabljenja. Predsjednik Feda iz Njujorka Williams je izjavio da je Fed "dobro pozicioniran" da izvede meko slijetanje za ekonomiju, uz nadu da će se zadržati snaga tržišta rada, a inflacija vratiti na ciljanih 2%. Njegov kolega iz St. Louisa Musalem je izjavio da podržava prošlomjesečnu odluku Feda da smanji kamatne stope za 50 baznih poena, ali je naglasio da bi više volio da buduća smanjenja budu postepena. Musalem je istakao da očekuje da će se preferirajuća mjera inflacije (PCE deflator) smanjiti na nivo od 2% u narednih nekoliko kvartala. Predsjednica Feda iz Bostona Collins je naglasila da bi trebalo oprezno postupiti po pitanju stimulativne monetarne politike, a koja bi trebala biti zasnovana na ekonomskim podacima. Bostic iz Atlante je istakao da su se rizici po inflaciju smanjili, a prijetnje tržištu rada porasle, iako je ekonomija i dalje jaka.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Stopa inflacije (G/G)	SEP	2,3%	2,4%
2.	Temeljna inflacija (G/G)	SEP	3,2%	3,3%
3.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	SEP	1,6%	1,8%
4.	Veleprodajne zalihe (M/M) final.	AUG	0,2%	0,1%
5.	Trgovinski bilans (u mlrd USD)	AUG	-70,5	-70,4
6.	Neto potrošački krediti (u mlrd USD)	AUG	12,0	8,93
7.	Broj inicijalnih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	5. okt	230.000	258.000
8.	Broj kontinuiranih zahtjeva nezaposlenih za pomoć	28. sep	1.830.000	1.861.000
				1.819.000

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

USD je blago aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio pad sa nivoa od 1,0974 na nivo od 1,0937.

VELIKA BRITANIJA

Halifax je objavio da su cijene kuća u Velikoj Britaniji porasle u septembru najbržim tempom još od novembra 2022. godine, što je potaknuto nižim kamatnim stopama. Prema KPMG istraživanju, tržište rada u Velikoj Britaniji se "ohladilo" u septembru, uz najsporiji rast plata u posljednje gotovo četiri godine. Rast početnih plata stalnih zaposlenika je na najnižem nivou od februara 2021. godine, a indeks stalnog zaposlenja je nastavio dvogodišnji pad, mada je taj pad bio manji nego u avgustu. Vlada Velike Britanije će primijeniti PDV od 20% na naknade za privatne škole od januara, bez obzira na objave o mogućem odlaganju ovog poteza. Očekivani prihod od ovog poreza je 1,5 milijardi GBP do poreske 2028/29. godine.

Ukupna inflacija je u avgustu bila na nivou 2,2%. Direktor FCA Rathi je istakao povećan uticaj nebankarskih tržišnih učesnika na tržištu američkih akcija. FCA je objavila da će Velika Britanija možda dozvoliti lakši pristup tržištu za specijalizovane trgovinske kuće koje ne drže depozite stanovništva, sa ciljem da privuče trgovinske velikane u London. Na sedmičnoj konferenciji premijer Starmer nije želio isključiti mogućnost povećanja doprinosa nacionalnog osiguranja u novom budžetu.

Guardian je objavio da ministrica finansija Reeves razmatra povećavanje poreza na kapitalne dobitke do nivoa od čak 39% u novom budžetu. Takoder, ministri Velike Britanije obnavljaju velike infrastrukturne projekte, što ukazuje na to da bi kancelarka Reeves mogla modifikovati fiskalna pravila kako bi omogućila povećavanje investicionih pozajmica. Ekonomski rast Velike Britanije dolazi nakon dva mjeseca ekonomске stagnacije, opravdavajući očekivanja ekonomista. Zabilježen je mjesecni rast u sektoru proizvodnje (industrijske i prerađivačke), sektoru usluga i građevinskom sektoru. Mjesecni rast ovih pokazatelja će možda omogućiti ekonomiji Velike Britanije treći kvartalni rast, iako sporiji nego u prvoj polovini godine. Reeves je izjavila da su objavljeni podaci ohrabrujući.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	RICS indeks cijena kuća	SEP	10%	11%
2.	BDP (M/M)	AUG	0,2%	0,2%
3.	Industrijska proizvodnja (G/G)	AUG	-0,5%	-1,6%
4.	Preradivačka proizvodnja (G/G)	AUG	-0,4%	-0,3%
5.	Autput građevinskog sektora (G/G)	AUG	-0,2%	0,3%
6.	Indeks uslužnog sektora (M/M)	AUG	0,2%	0,1%
7.	Trgovinski bilans (u mln GBP)	AUG	-5925,0	-955,0
				-4712,0

Tokom protekle sedmice GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio rast sa nivoa od 0,83618 na nivo od 0,83701. GBP je deprecirala i u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD smanjen sa nivoa od 1,3122 na nivo od 1,3067.

JAPAN

BoJ je objavila da rast plata povećava potrošnju i uzrokuje da sve više firmi prenosi rast cijene rada na rast svojih cijena, što ukazuje na mogućnost povećanja kamatnih stopa. Novi ministar finansija Kato je istakao potrebu za nadzorom nad iznenadnim kretanjima na valutnom tržištu zbog njihovog negativnog uticaja na kompanije i domaćinstva. Pozvao je BoJ na jasnu komunikaciju sa javnošću. Menadžer ogranka Osaka u okviru BoJ Kamiyama izjavio je da veliki broj kompanija u zapadnom Japanu planira nastaviti sa smanjivanjem izvoza u Kinu. Prema istraživanju Bloomberga, rast japanske ekonomije će u 2024. godini iznositi 0,0%, u 2025. godini 1,2%, a u 2026. godini 0,9%.

Novi ministar ekonomije Japana Akazawa je izjavio da podržava postepena povećanja kamatnih stopa BoJ. Premijer Ishiba namjerava da okonča deflaciјu rastom plata i investicijama, te najavljuje novi paket mjera stimulacije. U Japanu se u šest mjeseci do septembra desilo 4.990 bankrotstava, što predstavlja rast ovog broja za 18,6% na godišnjem nivou. Ovo je potaknuto povećanim troškovima i inflacijom. Pokazatelj rasta cijena ostaje iznad 2% duže od dvije godine, a slabljenje JPY povećava troškove uvoza. Najteže su pogodenii sektori građevinarstva, proizvodnje i maloprodaje. Također, 163 firme su prijavile manjak radnika, a stopa nezaposlenosti u zemlji je ispod 3% već duže od tri godine, što vrši pritisak na kompanije da dalje povećaju plate.

Premijer Ishiba je izjavio da će se potruditi da osvoji većinu na predstojećim izborima, zajedno sa koalicionim partnerom Komeitom. Istakao je da ne razmatra povećanje poreza na prodaju tokom ovog trogodišnjeg perioda. Međutim, Ishibina podrška je na Kyodovoj anketi pala na 42% sa 50,7% od 1. oktobra.

Zamjenik guvernera Himino izjavio je da će BoJ povećati kamatne stope ukoliko julski ekonomski izgledi budu dostignuti. Himino je istakao da su profiti korporacija u Japanu rekordno visoki, kao i rast plata, te primjetio da su sve realne kamatne stope trenutno negativne. Izjavio je da će odluke biti donošene na osnovu pokazatelja.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Vodeći indeks (prelim.)	AUG	106,9	106,7
2.	Koincidirajući indeks (prelim.)	AUG	113,6	113,5
3.	Zarade radnika (G/G)	AUG	2,9%	3,0%
4.	Bilans tekućeg računa (u mlrd JPY)	AUG	2.955,9	3.803,6
5.	Trgovinski bilans (u mlrd JPY)	AUG	-532,4	-377,9
6.	Porudžbine mašinskih alata (G/G) (prelim.)	SEP	-	-6,5%
7.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	SEP	2,3%	2,8%
8.	Monetarna baza M2 (G/G)	SEP	-	1,3%
9.	Monetarna baza M3 (G/G)	SEP	-	0,8%

JPY je tokom protekle sedmice blago aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 163,26 na nivo od 163,12. JPY je deprecirao u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio rast sa nivoa 148,70 na nivo od 149,13.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

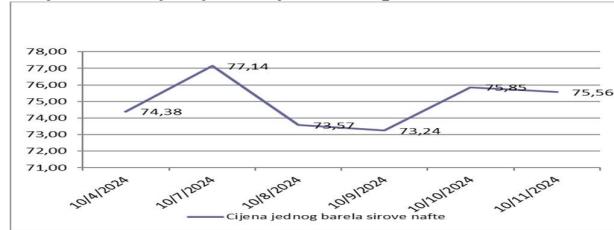
Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 74,38 USD (67,78 EUR). Početkom sedmice cijena zlata je bilježila rast zbog rastućih tenzija na Bliskom istoku i straha od potencijalnih izraelskih napada na iransku naftnu infrastrukturu. Predsjednik SAD Biden je savjetovao da se ne napadaju iranska naftna polja, što je dodatno povećalo neizvjesnost. S druge strane, proizvodnja nafte u Libiji porasla je iznad 1 milion barela dnevno po prvi put u dva mjeseca nakon što je vladina blokada ukinuta. U utorak je cijena ovog energenta prilično smanjena, jer je kineska Komisija za nacionalni razvoj i reforme (NDRC) izdala saopštenje bez najave novih stimulativnih mjera, što je uticalo na rast averzije investitora prema riziku. Prošle sedmice su objavljeni podaci o zalihama sirove nafte. Prema podacima koje je objavio API, zalihe sirove nafte su porasle za oko 11 miliona barela. S druge strane, EIA je za sedmicu zaključno sa 3. oktobrom saopštila da su zalihe sirove nafte u SAD skočile za 5,8 miliona barela na 422,7 miliona, nadmašivši očekivanja analitičara o povećanju od 2 miliona barela. Upravo ovaj rast zaliha se odrazio na smanjenje cijene ovog energenta sredinom sedmice. Također, EIA navodi da će se globalne cijene nafte i prirodnog plina smanjiti u narednim godinama kako tržište bude dobijalo više ponude. Potražnja za sirovom naftom slabi, posebno iz Kine. U četvrtak je cijena nafte zabilježila priličan rast pod uticajem povećane potražnje za gorivom zbog uragana Milton koji je pogodio Floridu. Zaljevske države pozvale su SAD da spriječe izraelske napade na iranska naftna nalazišta, strahujući od regionalnih posljedica. Zabrinutost oko potražnje i dalje postoji, a EIA je smanjila prognozu za 2025. godinu zbog slabljenja ekonomске aktivnosti. Naftne platforme u Meksičkom zaljevu i terminali za izvoz sirove nafte ponovo su otvoreni kako se vrijeme poboljšalo nakon uragana Milton.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 75,56 USD (69,09 EUR), što predstavlja rast od 1,59% na sedmičnom nivou.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne unce zlata je iznosila 2.653,60 USD (2.418,08 EUR).

Iako je cijena zlata, generalno, i dalje podržana geopolitičkim rizicima, značajniji rast početkom sedmice je bio zaustavljen, pod uticajem rasta prinosa američkih državnih obaveznica, a nakon što je izvještaj o pozitivnim podacima sa tržišta rada naveo tržišne učesnike da ponovo procijene buduće kretanje monetarne politike. U utorak je cijena zlata nastavila bilježiti smanjenje, dok su investitori bili fokusirani na objavljivanje podataka o inflaciji u SAD. Sredinom sedmice cijena ovog plemenitog metala se kretala u uskom rasponu oko nivoa od 2.600 USD po unci. Iako su podaci o inflaciji u SAD za septembar, objavljeni sredinom sedmice, bili iznad očekivanja (i osnovna i temeljna inflacija), podaci sa tržišta rada su bili lošiji, te su prinosi američkih državnih obaveznica zabilježili smanjenje duž cijele krive, što se reflektovalo na rast cijene zlata.

Prema podacima World Gold Councila, centralne banke su u augustu prijavile neto kupovinu od 8 tona, najnižu od marta. Centralna banka Poljske bila je najveći kupac, a slijede je centralne banke Turske i Indije. Centralna banka Kazahstana smanjila je svoje zlatne rezerve za 5 tona. Uprkos usporavanju u odnosu na maksimume s početka 2024. godine, akumulacija zlata ostaje pozitivna, uglavnom zahvaljujući centralnim bankama tržišta u razvoju. Neto otkup u augustu bio je ispod 12-mjesečnog prosjeka od 33 tone. Od početka godine, centralne banke tržišta u razvoju čine 70% ukupnih neto kupovina, a ukupnim kupovinama Turska doprinosi 25%. Reuters je izvijestio da su investitori u Indiji koji ulažu u zlato prvi put u dva mjeseca naplaćivali premije zbog predstojećih festivala, privlačeći kupce nakita. U međuvremenu, slabo raspoloženje potrošača umanjilo je potražnju za ovim plemenitim metalom u Kini nakon praznika.

Rast cijene je ponovo zabilježen na kraju sedmice, uprkos rastu prinosa na američke državne obaveznice. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne unce zlata je iznosila 2.656,59 USD (2.428,99 EUR), što predstavlja blagi rast od 0,11% na sedmičnom nivou.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

